

 UNIE VAN
WATERSCHAPPEN

Bestuurs akkoord

implementatie Omgevingswet

ip^o

Vereniging van
Nederlandse Gemeenten

Rijksoverheid

1. De Minister van Infrastructuur en Milieu, mevrouw drs. M.H. Schultz van Haegen, handelend in de hoedanigheid van bestuursorgaan;
2. De vereniging het Interprovinciaal Overleg, waarvan de zetel is gevestigd te Den Haag, te dezen rechtsgeldig vertegenwoordigd door de heer J.W. Remkes voorzitter van het bestuur, hierna te noemen: het IPO;
3. De Vereniging van Nederlandse Gemeenten, waarvan de zetel is gevestigd te Den Haag, te dezen rechtsgeldig vertegenwoordigd door de heer mr J.H.C. van Zanen voorzitter van het bestuur, hierna te noemen: de VNG;
4. De Unie van Waterschappen, waarvan de zetel is gevestigd te Den Haag, te dezen rechtsgeldig vertegenwoordigd door de heer mr. drs. P.C.G. Glas, voorzitter van het dagelijks bestuur, hierna te noemen: UvW;

1. Gezamenlijke ambitie

Nederland staat aan de vooravond van een grootschalige modernisering van het Omgevingsrecht. Deze vernieuwing is hard nodig om antwoord te kunnen geven op de uitdagingen van vandaag en morgen. Nederland herstelt van de zwaarste economische crisis in de afgelopen tientallen jaren. Tegelijk behoort de aanpassing aan een veranderend klimaat tot de grootste uitdagingen van deze eeuw. Om deze uiteenlopende opgaven op de juiste wijze met elkaar te verbinden is wet- en regelgeving nodig, die niet onnodig complex is. Gezamenlijk streven we naar een Omgevingswet die het gebruiksgemak dient van burger, bedrijf en overheid, die de bestuurlijke afweging in handen legt van die overheid en daarmee initiatieven van onderop maximaal ruimte biedt, de publieke besluitvorming over projecten in de leefomgeving versnelt en tot navolgbare beslissingen leidt. Met een goede digitale ondersteuning van de Omgevingswet moeten we de maximale winst kunnen verzilveren: minder onderzoekslasten, minder bestuurslasten, meer ruimte voor privaat initiatief en meer omgevingskwaliteit.

Dat is wat ons bindt, dat is de gezamenlijkheid waarmee we met volle overtuiging inzetten op de invoering van een moderne en op ons land toegesneden Omgevingswet. Een Omgevingswet die is ontwikkeld in de beste tradities die dit land te bieden heeft: kennis, organiserend vermogen en een mentaliteit waarbij denken en doen hand in hand gaan. Zo blijven we met elkaar goed wonen, werken en recreëren. Met de Omgevingswet wordt Nederland wendbaar en weerbaar!

Daarbij is het telkens zoeken naar de juiste balans. Balans tussen ruimte geven aan ontwikkeling en bieden van bescherming. Balans tussen korte termijn gewin en lange termijn winst. Balans tussen de verschillende bestuursorganen die gezamenlijk verantwoordelijk zijn voor de fysieke leefomgeving met respect voor ieders taak, rol en bevoegdheid. Gezonde bestuurlijke verhoudingen vragen om bestuurlijke omgangsvormen, die gebaseerd zijn op kenbaarheid, tijdigheid, voorspelbaarheid, terughoudendheid en wederkerigheid. Zo kunnen overheden gezamenlijk koers bepalen door elkaar ruimte te bieden en te gunnen.

Dit bestuursakkoord heeft als doel om de gezamenlijke koers te bepalen daar waar het gaat om de implementatie van de Omgevingswet. Een duidelijk beeld waar partijen gezamenlijk naar toe werken en (werk)afspraken die er voor moeten zorgen dat dit op een goede en efficiënte manier kan gebeuren.

Uitleg opzet bestuursakkoord

In dit bestuursakkoord zijn aan de hand van vijf onderwerpen afspraken tussen partijen weergegeven. De afspraken variëren van afspraken over ambitie en samenwerking tot concrete afspraken over acties. In de blauwe kaders zijn afspraken weergegeven die directe inspanning van één of meer partijen vragen.

Met de ondertekening van dit akkoord geven partijen aan dat ze de afspraken in dit bestuursakkoord onderschrijven en dat partijen elkaar hier bestuurlijk op kunnen aanspreken. De afspraken in de blauwe kaders binden partijen dus bestuurlijk, maar ze zijn niet juridisch afdwingbaar.

2. Invoering

Met de Omgevingswet kan integraal omgevingsbeleid op decentraal niveau vorm krijgen. Door grotere keuzevrijheid op lokaal niveau kan beter worden ingespeeld op de behoeften van initiatiefnemers en belanghebbenden. Om dit resultaat te bereiken is niet alleen een goede wet nodig maar moeten alle partijen hun werkwijze aanpassen aan de bedoelingen van de wet. De invoeringsbegeleiding moet alle overheidspartijen in staat stellen om de Omgevingswet¹ vanaf het moment van invoering op goede wijze toe te passen.

Aanpak invoeringsbegeleiding

De invoeringsbegeleiding richt zich op twee onderdelen:

1. ondersteuning bij invoering van de digitale voorzieningen zoals GOAL²
2. ondersteuning bij het transitieproces bij de bevoegde gezagen.

Beide elementen zijn cruciaal voor het doen slagen van de invoering van de Omgevingswet en zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden. Ze kennen echter een andere dynamiek en vragen om een eigen manier van sturing, in het hoofdstuk over governance (hoofdstuk 0) is hier aandacht aan besteed door daar twee aparte deelstromen voor te benoemen.

De Omgevingswet heeft grote gevolgen voor de uitvoeringspraktijk van de bevoegde gezagen. Er is geen sprake van één uniforme behoefte voor invoeringsbegeleiding. Bij het vormgeven van de invoeringsbegeleiding staan daarom de behoeften van de onderscheiden doelgroepen (gemeenten, waterschappen, provincies, Rijk) centraal evenals het onderscheid binnen deze doelgroepen (bestuur, management, organisatie). Het moet voor een belangrijk deel ‘van onderop’ worden opgebouwd.

Voor alle duidelijkheid: het is aan de bevoegde gezagen zelf om vorm te geven aan hun werkwijze en bestuurscultuur. Maar burgers en bedrijven – en ook de overheden zelf – hebben belang bij een zekere eenheid van overheidshandelen.

In dat perspectief past ook de afspraak over het onderscheid tussen provinciale en gemeentelijke belangen:

Het provinciaal belang, vastgesteld door Provinciale Staten, moet altijd kenbaar zijn én gemotiveerd worden. Uit de motivering moet duidelijk worden dat het Provinciaal belang niet doelmatig en doeltreffend door het gemeentelijk bevoegd gezag kan worden behartigd. Provincies zullen hier terughoudend mee om gaan.

Over de aanpak van de invoeringsbegeleiding maken partijen de volgende afspraken:

- Omdat de wetgeving nog in ontwikkeling is en omdat de bevoegde gezagen daardoor nog geen duidelijk omschreven ondersteuningsbehoeften kunnen formuleren, wordt het invoeringsprogramma opgedeeld in jaartranches. De programmering kan daardoor plaatsvinden op basis van voortschrijdend inzicht. Het invoeringsprogramma wordt inhoudelijk voorbereid in de ‘Programmaraad implementatie’ en ter besluitvorming voorgelegd aan het Opdrachtgevend Beraad/ Bestuurlijk Overleg.
- Er wordt door één partij regie gevoerd op de samenhang tussen de ondersteuning bij de invoering van de digitale voorzieningen en de ondersteuning bij het transitieproces. Deze

---

¹ De Omgevingswet ligt momenteel als wetsvoorstel in de Tweede Kamer

² Gegevensvoorziening voor Activiteiten in de Leefomgeving

regievoerende partij is Rijkswaterstaat als uitvoeringsorganisatie van het ministerie van IenM.

- Deze partij is voorzitter van een op te richten ‘Programmaraad Implementatie’ waarin als deelnemers het Rijk, VNG, IPO, UvW en RWS zijn vertegenwoordigd.
- De Programmaraad Implementatie handelt binnen de kaders voor invoering zoals die zijn vastgelegd in bijlage A van deze bestuursovereenkomst. Activiteiten buiten deze kaders worden niet eerder gestart dan nadat hierover is besloten in het Opdrachtgevend Beraad / Bestuurlijk overleg.
- Omdat de uitvoering cruciaal is voor het succes van de Omgevingswet, komt er in het kader van de implementatie een meerjarige monitor voor de uitvoering van de wet. Doel hiervan is het verbeteren van het werken met de Omgevingswet door het in een leerproces stelselmatig verzamelen en benutten van ervaringen uit de uitvoeringspraktijk. De monitor maakt het ook mogelijk de realisatie van de bedoelingen van de wet te monitoren en levert informatie op over de toepasbaarheid van de nieuwe regelgeving in de dagelijkse praktijk. Deze informatie wordt enerzijds benut bij het vormgeven van het jaarlijkse invoeringsprogramma. Anderzijds worden praktische knelpunten, afhankelijk van het stadium waarin de ontwerp wet- en regelgeving zich bevindt en de ruimte die dat biedt, meegenomen bij het ontwerp van die regelgeving.
- Met de koepels zal worden afgestemd welke gegevens worden uitgevraagd waarbij er naar wordt gestreefd om de monitoringsdruk en dus ook de monitoringskosten te beperken. De uitvraag van monitoringsgegevens zal gecoördineerd via de koepels plaatsvinden.

<i>Algemene afspraken over invoeringsbegeleiding</i>	<i>Termijn</i>
<ul style="list-style-type: none"> • Met maatschappelijke partners zoals VNO/NCW worden vanaf de zomer verkennende gesprekken gevoerd over de wijze waarop zij hun achterban ondersteunen bij de invoering van de wet en hoe daarin kan worden samengewerkt. Hierbij kunnen ook onderwijsinitiatieven worden betrokken. De Programmaraad Implementatie zal het initiatief nemen voor deze gesprekken. 	<i>Vanaf de zomer 2015</i>
<ul style="list-style-type: none"> • Alle overheidspartijen moeten <u>zelf</u> nagaan wat de gevolgen van de invoering van de wet voor de transitie van de eigen organisatie zijn, waar de verschillen optreden met de huidige manier van werken en waar zich nieuwe kansen voordoen. Er wordt reeds gezamenlijk opgetrokken bij de inventarisatie in de vorm van de impactanalyse. Deze richt zich zowel op de digitale voorzieningen als op het transitieproces en vormt de basis voor de keuzes welke invoeringsbegeleiding nuttig en nodig is. Wanneer partijen van mening zijn dat aanvullende inventarisatie nodig is dan organiseren ze dit zelf in afstemming met de Programmaraad Implementatie. 	<i>Uiterlijk 31 december 2015 hebben alle overheidspartijen de impactanalyse afgerond.</i>
<ul style="list-style-type: none"> • Het invoeringsprogramma voor het transitieproces voor de tweede helft van 2015 wordt door de ‘Programmaraad Implementatie’ opgesteld. Het invoeringsprogramma wordt vraaggericht vormgegeven op grond van de behoefte van de bevoegde gezagen en binnen de kaders van deze bestuursovereenkomst. In ieder geval wordt aandacht besteed aan: <ul style="list-style-type: none"> - bedoelingen van de wet; - bewustwording en doordenken van de gevolgen van de wet voor de eigen bevoegde gezagen; 	<i>Uiterlijk 1 juli 2015</i>

- interbestuurlijke samenwerking.	
<ul style="list-style-type: none"> • Het Rijk, VNG, IPO en UvW nemen regie voor de invoeringsondersteuning van het transitieproces voor hun eigen achterban.	
<ul style="list-style-type: none"> • Rijkswaterstaat zal regie voeren op de samenhang tussen de digitale voorzieningen en de ondersteuning bij het transitieproces	<i>Looptijd implementatie</i>
<ul style="list-style-type: none"> • Rijkswaterstaat start met het samenvoegen van de bestaande Rijkshelpdesks tot één informatiepunt	
<ul style="list-style-type: none"> • De Programmaraad Implementatie ontwikkelt een meerjarige monitor	

3. Digitalisering

Digitalisering is een onlosmakelijk onderdeel van de (invoering van de) Omgevingswet. Zonder goede digitale ondersteuning zullen de voordelen van de Omgevingswet voor burgers en bedrijven minder groot zijn. Een omgevingswet met goede digitale ondersteuning draagt bij aan de doelstelling om te komen tot vermindering van de administratieve lasten voor burgers en bedrijven³.

Een stapsgewijze ontwikkeling van de digitalisering is van belang voor een goede projectbeheersing.

Ambitie

De activiteiten met betrekking tot de digitalisering kennen een lange tijdshorizon (ontwikkeling tot ca. 2024) met de daarbij horende onzekerheid over het exacte uitwerkingsniveau van het eindproduct. Tegelijkertijd moeten er, rekening houdend met die onzekerheid, op korte termijn concrete stappen worden gezet om in 2018 met de Omgevingswet te kunnen werken. Om concrete stappen op korte termijn in perspectief te kunnen plaatsen is een gezamenlijk eindbeeld van belang. Gedurende de uitwerkingsperiode zal gezamenlijk worden bezien, aan de hand van go/no-go momenten en door middel van een incrementele, pragmatische aanpak, of dit eindbeeld bijgesteld moet worden.

Partijen maken over de ambitie de volgende afspraken:

- Partijen *delen de ambitie* om in 2024 alle relevante beschikbare informatie, zowel over de van toepassing zijnde wet- en regelgeving als de gegevens over de fysieke omgevingskwaliteit ter plaatse, met één klik op de kaart beschikbaar te hebben en begrijpelijk te tonen. De hiervoor benodigde digitale voorzieningen worden vormgegeven in een helder samenhangend stelsel dat eenduidig wordt bestuurd en gefinancierd. Het digitale stelsel draagt op deze wijze bij aan de doelen van de Omgevingswet.
- Als stap op weg hier naar toe *committeren partijen* zich aan de doelstelling om bij de inwerkingtreding van de Omgevingswet (2018) digitaal met de Omgevingswet te werken, waarbij het huidige dienstverleningsniveau gehandhaafd blijft en de eerste winst met het digitale stelsel bereikt wordt (scenario 2⁴).
- Partijen spreken verder af om te onderzoeken welke onderdelen van scenario 3⁴ aanvullend gerealiseerd kunnen worden.
- Partijen spreken af om op basis van businesscases en go/no-go besluiten voor zowel scenario 2 als de mogelijk aanvullende elementen van scenario 3 gezamenlijk te beslissen hoe het digitale stelsel exact wordt uitgewerkt. Hierbij wordt gewerkt met 'plateaus' van uitwerking.

Aanpak

Het continueren en (mogelijk) uitbouwen van de digitale ondersteuning vraagt om actie van veel verschillende partijen. Systemen moeten in technisch opzicht op elkaar worden aangesloten, en werkprocessen moeten worden aangepast. Hierbij speelt ook nog dat de (nog lopende) uitwerking van de wet van invloed kan zijn op de uiteindelijke systeem- en procesarchitectuur. Om dit proces goed te laten verlopen maken partijen de volgende afspraken:

- Partijen spreken af dat er een bestuurlijke en informatiekundige uitvoeringstoets plaatsvindt om zicht te geven op haalbaarheid en risico's.

---

³ In het Bestuursakkoord 2011-2015 is tussen kabinet en koepels afgesproken om jaarlijks te komen tot een vermindering van de administratieve lasten voor burgers en bedrijven van 5%

⁴ In bijlage C zijn de uitgewerkte scenario's opgenomen.

- De gebruiker⁵ staat te allen tijde centraal en wordt actief betrokken bij de uitwerking.
- Om te komen tot een digitaal stelsel is het een voorwaarde dat dat ook als één stelsel wordt georganiseerd, bestuurd en gefinancierd. Er wordt onder architectuur en toekomstvast gebouwd.
- Overheden sluiten aan via een centraal aansluitpunt wat de complexiteit vermindert.
- Om een goede digitale ondersteuning van de Omgevingswet te waarborgen zijn twee jaar voor inwerkingtreding van de Omgevingswet de ontwerp AMvB's en de ontwerp Invoeringswet (beide Raad van State versies) alsmede de inhoud van de ontwerp ministeriële regelingen gereed en is één jaar voor inwerkingtreding een stabiele versie van de wet- en regelgeving randvoorwaardelijk.
- De minister van IenM bereidt de nodige uitvoerings-, invoerings- en overgangsregelgeving voor en betreft daarbij stakeholders waaronder de koepels. De koepels zetten zich er richting hun leden voor in dat het vastgestelde niveau van digitalisering op het moment van de inwerkingtreding van de Omgevingswet wordt gerealiseerd.
- Partijen spreken af dat als één van de als kritiek benoemde knooppunten (standaardisatie, digitaal werken, kanteling enz) niet behaald wordt dit tijdig in het Opdrachtgevend Beraad / Bestuurlijk Overleg geagendeerd wordt.
- De data binnen de Omgevingswet zijn in principe open data en er wordt niet onderling verrekend voor het gebruik van data. Een uitzondering hierop zijn o.a. data die privacygevoelig zijn, data die de openbare veiligheid raken of bedrijfsvertrouwelijke / intellectueel eigendom bevatten. Indien er nog belemmerende factoren zijn, bijvoorbeeld met betrekking tot de levering van data van of aan het Kadaster, dan dienen die voor de inwerkingtreding van de wet opgelost te zijn.
- Partijen gaan na of de afspraken van de Nationaal Commissaris Digitale Overheid op het gebied van governance en financiën behulpzaam zijn voor de afspraken op het gebied van governance en financiën voor de Omgevingswet. Dit om maximaal hergebruik van nationale generieke digitale infrastructuur en voorzieningen te bevorderen. Ook wordt de samenhang met het programma Digitaal 2017 geborgd.

Concrete afspraken ten behoeve van het uitwerkingsniveau 2018

Op dit moment is er ook digitale ondersteuning voor burgers, bedrijven en overheden als er initiatieven zijn die een relatie hebben met de vigerende ruimtelijke wetgeving.

Om dit dienstverleningsniveau te handhaven onder de nieuwe Omgevingswet is het noodzakelijk om de drie bestaande voorzieningen (ruimtelijke plannen.nl, AIM en OLO⁶) te integreren en te laten functioneren als één loket.

Naast concrete afspraken om dit voor elkaar te krijgen is het ook van belang om aan het begin van deze aanpassingen uitgangspunten over 'standaarden', digitaal zaakgericht werken en de informatiehuizen vast te leggen.

Standaarden

- Partijen onderschrijven dat als randvoorwaarde voor een succesvolle implementatie en uitvoering van de Omgevingswet, met name wat betreft de voordelen voor versnelling van digitalisering en reductie van de kosten van digitalisering, standaarden op het vlak van semantiek en techniek noodzakelijk zijn en in de uitvoeringsregelgeving moeten worden verankerd.
- Per in te voeren standaard wordt via een impactanalyse nagegaan wat er voor nodig is om deze in te voeren.

---

⁵ Gebruikers zijn het bevoegd gezag, de initiatiefnemer en de belanghebbende.

⁶ AIM: Activiteitenbesluit Internet Module, OLO: Omgevingsloket Online

- Standaarden worden beleidsneutraal opgesteld en doen geen afbreuk aan de lokale afwegingsruimte.

Digitaal werken in de keten

- Digitaal en zaakgericht samenwerken in de keten is van groot belang voor de digitalisering. Digitaal werken in de keten is een randvoorwaarde om de baten van de Omgevingswet te kunnen incasseren. Bij de invoeringsondersteuning moet hier expliciet aandacht voor zijn.

Informatiehuizen

- De informatiehuizen leveren alleen data die betrouwbaar, bestendig en beschikbaar zijn.
- Informatiehuizen zijn verantwoordelijk voor de invulling van de interne governance. Vanuit het digitale stelsel wordt gestuurd op aansluitvoorwaarden, gebruikerswensen, dienstenniveau en gebruik van generieke technische functies.
- Op basis van businesscases en een Gateway review wordt in het bestuurlijk overleg een go/no-go beslissing genomen of een informatiehuis mag aansluiten op de infrastructuur van het stelsel. De informatiehuizen komen gefaseerd beschikbaar.

Afspraken ten behoeve van het uitwerkingsniveau 2018

Afspraak	Termijn
<ul style="list-style-type: none"> • Partijen committeren zich aan de doelstelling om in 2018 digitaal met de omgevingswet te werken, waarbij het huidige dienstverleningsniveau gehandhaafd blijft (scenario 2⁷). 	2018
<ul style="list-style-type: none"> • Partijen spreken af dat er voor 31-12-2015 een uitgewerkt programmaplan van het kwartiermakersteam GOAL ligt dat inzicht geeft in de kosten, baten en benodigde activiteiten van het eerste plateau van digitalisering⁸. 	<i>Uiterlijk 31 december 2015</i>
<ul style="list-style-type: none"> • Partijen spreken af dat er voor 31-12-2015 een uitgewerkt programmaplan voor de informatiehuizen ligt. Hierin wordt aangegeven van welke informatiehuizen verwacht wordt dat de baten het hoogst zijn, dan wel waar het snelst resultaten geboekt kunnen worden⁹. Ook wordt hierin een globale planning opgenomen voor de aanlevering van de businesscases van de informatiehuizen. Daarnaast is opgenomen hoe gegevens ontsloten worden die noodzakelijk zijn voor de inwerkingtreding van de wet en is onderzocht aan welke datasets de meeste behoefte is (bijvoorbeeld geluid, water en natuur). Van elk informatiehuis zal gefaseerd een verdiepende businesscase worden opgesteld. 	<i>Uiterlijk 31 december 2015</i>
<ul style="list-style-type: none"> • Partijen onderschrijven dat anderhalf jaar voor de inwerkingtreding van de wet de spelregels, aansluitvoorwaarden en de governance van de informatiehuizen geregeld moeten zijn. Om dit te bereiken zal na ondertekening van het Bestuursakkoord een proces ingericht worden waar dit wordt georganiseerd. Het Ministerie van IenM zal hier initiatief in nemen. 	<i>anderhalf jaar voor de inwerkingtreding van de wet</i>

⁷ In bijlage C zijn de uitgewerkte scenario's opgenomen.

⁸ Onderdelen van dit programmaplan die van belang zijn voor het financiële onderzoek (zie hoofdstuk 5) dienen tijdig gereed te zijn zodat het financiële onderzoek uiterlijk eind november 2015 kan worden afgerond.

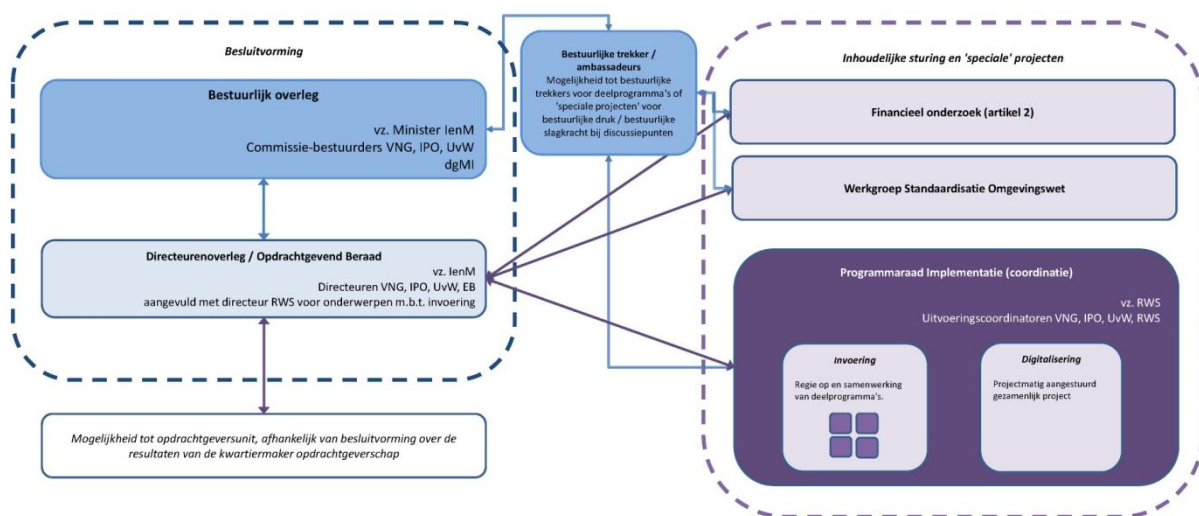
⁹ In bijlage C zijn deze informatiehuizen opgenomen.

<ul style="list-style-type: none"> • Een half jaar voor inwerkingtreding van de wet is het informatiehuis ruimte gereed. IenM zal hiervoor de benodigde activiteiten in gang zetten	<i>half jaar voor inwerkingtreding van de wet</i>
<ul style="list-style-type: none"> • Het Ministerie van IenM heeft een half jaar voor inwerkingtreding van de Omgevingswet het landelijk register omgevingsdocumenten ontsloten via het stelsel, zodat de nieuwe omgevingsdocumenten in het register opgenomen kunnen worden. De oude bestemmingsplannen blijven ook digitaal ontsloten.	<i>half jaar voor inwerkingtreding van de wet</i>
<ul style="list-style-type: none"> • Partijen spreken af om uiterlijk 1 juli 2016 gezamenlijk een overgangstermijn af te spreken om nieuwe omgevingsdocumenten in het register op te nemen.	<i>uiterlijk 1 juli 2016</i>
<ul style="list-style-type: none"> • Partijen komen overeen een werkgroep Standaardisatie Omgevingswet in te stellen die als taak heeft om de standaardisatie (model, semantisch en technisch) aan te jagen en bestuurlijk te laten bekrachtigen in het bestuurlijk overleg.	
<ul style="list-style-type: none"> • Op 31 december 2015 moeten de afspraken over de eerste set standaarden gemaakt zijn om het plateau 2018 tijdig te kunnen realiseren.	<i>Uiterlijk 31 december 2015</i>
<ul style="list-style-type: none"> • Partijen spreken af dat er een bestuurlijke en informatiekundige uitvoeringstoets plaatsvindt om zicht te geven op haalbaarheid en risico's.	<i>Uiterlijk 31 december 2015</i>

4. Governance

Samenwerking is niet af te dwingen met een governance-model. Tijdens de totstandkoming van de Omgevingswet is al gebleken dat partijen constructief en met respect voor ieders verantwoordelijkheid samenwerken. De implementatie van de Omgevingswet luidt een nieuwe fase in waarbij partijen meer en meer initiatieven zullen starten richting eigen achterban. Regie op de samenhang tussen deze initiatieven, wat betreft inhoud en timing, is belangrijk om gezamenlijk toe te kunnen werken naar de inwerkingtreding van de wet.

Naast samenwerking is een duidelijke scheiding tussen opdrachtgeverschap en opdrachtnemerschap van belang om verantwoordelijkheden helder te houden. Het governance-model moet hier goede invulling aan geven.

in bijlage B is een grotere weergave van het governance-model opgenomen

Bij de totstandkoming van het model is een aantal algemene uitgangspunten leidend geweest:

- de governance wordt georganiseerd langs de lijnen van verantwoordelijkheden: de minister van IenM handelt vanuit haar verantwoordelijkheid voor de Omgevingswet en het digitaal stelsel. IPO, VNG en UvW handelen vanuit hun verantwoordelijkheid als belangenbehartigers van hun leden die net als IenM/Rijkswaterstaat als bevoegd gezag verantwoordelijk zijn voor de uitvoering van de wet en een goede dienstverlening richting burgers en bedrijven.
- de governance wordt interbestuurlijk en interdepartementaal ingericht
- een sterk opdrachtgeverschap en opdrachtnemerschap, met scheiding in rollen tussen partijen
- opdrachtgevers stellen realistische doelstellingen, heldere kaders en stellen zich op als 'sponsors' voor de opdrachtnemer(s)
- opdrachtnemers zijn verantwoordelijk voor de uitvoering van het programma

In het model worden twee 'kolommen' onderscheiden:

1. een besluitvormingskolom
2. kolom van inhoudelijke sturing op de implementatie.

De besluitvormingskolom besluit over de kaders (opdrachtomschrijving, doelstellingen, beoogde outcome, financiën, capaciteit, planning) die nodig zijn voor een goede inhoudelijke uitwerking. De inhoudelijke sturing heeft betrekking op de 'dagelijkse' sturing. Waarbij er naast twee speciale projecten een Programmaraad Implementatie is met twee deelstromen voor invoering en digitalisering.

Onderstaand is per kolom nog een nadere toelichting gegeven:

Besluitvorming

- Het bestuurlijk overleg staat onder voorzitterschap van de minister van Infrastructuur en Milieu.
- In het bestuurlijk overleg beslissen de deelnemende partijen, IPO, de VNG, de UvW en IenM gezamenlijk over opdrachten die worden verstrekt voor de ondersteuning van de invoering en ontwikkeling van het digitale stelsel.
- Het bestuurlijk overleg kan uit zijn midden bestuurlijke trekkers aanwijzen voor uit te voeren (deel)opdrachten of 'speciale' projecten. Bestuurlijke trekkers kunnen, indien nodig, snel bestuurlijk bilateraal contact leggen en houden bestuurlijke druk op het proces.
- Het bestuurlijk overleg wordt ondersteund door een directeurenoverleg onder voorzitterschap van IenM.
- Het bestuurlijk overleg geeft het directeurenoverleg een mandaat als opdrachtgevend beraad, het directeurenoverleg legt bestuurlijke beslispunten voor aan het bestuurlijk overleg.
- Het bestuurlijk overleg komt ten minste bijeen op de in de bestuurlijke planning vastgestelde beslismomenten of zoveel vaker als een partij aangeeft daaraan behoefte te hebben teneinde tijdig sturing te kunnen geven.
- Partijen spreken minstens eenmaal per jaar een (informeel) bestuurlijk overleg af dat in het teken staat van reflectie op de voortgang van het Bestuursakkoord en de eventuele herijking van het akkoord aan de omstandigheden.
- Escalatie van discussiepunten gaat via het directeurenoverleg naar het bestuurlijk overleg.

Inhoudelijke sturing

- Het directeurenoverleg / opdrachtgevend beraad is de gedelegeerd opdrachtgever voor het implementatietraject. Hier wordt ook de relatie tussen invoeringspraktijk en (mogelijke aanpassing van) wetgeving gelegd. Voor concrete opdrachten wordt één opdrachtgevend directeur aangewezen.
- Op basis van besluitvorming over de resultaten van de kwartiermaker opdrachtgeverschap wordt vastgesteld óf en hoe de operationele ondersteuning van het opdrachtgeverschap wordt ingericht en hoe de relatie wordt met de Programmaraad Implementatie. Het Opdrachtgevend Beraad zal hierover een voorstel in het Bestuurlijk overleg agenderen.
- De Programmaraad Implementatie is een overleg tussen alle opdrachtnemende partijen, onder leiding van Rijkswaterstaat, met als doel het bewaken van samenhang tussen invoeringsondersteuning en ontwikkeling van het digitale stelsel, de voortgang, het tijdig rapporteren van knelpunten in de uitvoering van de implementatie aan het Opdrachtgevend Beraad.
- De werkgroep standaardisatie omgevingswet bestaat uit deskundigen die als opdracht hebben te komen tot voorstellen voor standaardisatie en harmonisatie van begrippen ten behoeve van de ontwikkeling van de digitale stelsel wordt aangestuurd door het directeurenoverleg/opdrachtgevend beraad.
- Het financiële onderzoek in het kader van artikel 2 van de Financiëleverhoudingswet¹⁰ wordt belegd bij een begeleidingsgroep die direct rapporteert aan het directeurenoverleg.

---

¹⁰ In hoofdstuk 5 en bijlage D wordt dit nader toegelicht.

5. Financiering

De Omgevingswet stelt ons in staat om met elkaar goed te blijven wonen, werken en recreëren door ruimte te bieden aan initiatieven van onderop zonder daarbij aan kwaliteit in te boeten, onnodige proces- en onderzoekslasten te voorkomen en maatwerk en innovatie mogelijk te maken.

De Omgevingswet zal hierdoor, ook in financiële zin, baten hebben voor de 'BV Nederland'. Voor dat die baten op kunnen treden moeten er echter eerst kosten worden gemaakt.

Gedurende de totstandkoming van het wetsvoorstel is reeds onderzoek uitgevoerd naar de kosten en baten van de (invoering van de) Omgevingswet en de kosten die bij de invoering van de wet horen. Inmiddels is de wet echter weer verder uitgewerkt in AMvB's waardoor er meer inzicht kan komen in wat de wet betekent voor de financiële stromen / het huishoudboekje van de decentrale overheden en bevoegde gezagen (gemeenten, waterschappen, provincies, Rijksoverheid).

Bij alle partijen is de behoefte groot om afspraken vast te leggen over de verdeling van de verwachte kosten en baten vóórdát met de implementatie van de wet wordt gestart. Tegelijkertijd onderkennen partijen dat de start van de eerste activiteiten in het kader van de implementatie niet kunnen wachten op nader onderzoek naar kosten en baten.

Daarom komen partijen het volgende overeen:

- Een succesvolle werking van de wet is een gezamenlijke verantwoordelijkheid, waarbij het Rijk zich primair verantwoordelijk voelt voor een goede implementatie van de wet, de daarop te baseren wet- en regelgeving en het digitale stelsel (de stelselherziening). Gemeenten, provincies en waterschappen voelen zich verantwoordelijk voor een zorgvuldige en duurzame uitvoering van de wet waarmee inwoners en bedrijven goed worden bediend.
- Partijen hoeven in financiële zin niet beter te worden van de invoering van de stelselherziening (eventuele baten mogen dus worden ingezet), maar willen er ook niet financieel op achteruit gaan.
- Aanvullend onderzoek naar de financiële effecten van de stelselherziening moet een scherper zicht geven in de omvang en de aard van de investerings-, transitie- en exploitatiekosten van gemeenten, provincies, waterschappen en Rijksoverheid. Dit onderzoek zal daarmee ook gedeeltelijk invulling geven aan artikel 2 van de Financiële-verhoudingswet¹¹,
- In dit onderzoek worden in elk geval eenmalige en structurele baten en lasten (omvang en waar ze neerslaan) van de invoering van de stelselherziening, inclusief het digitale stelsel ter ondersteuning van de uitvoering van de wet én het effect op de leges in beeld gebracht. Er wordt ook een referentie gemaakt met de kosten van de huidige wetgeving. Een opdrachtomschrijving op hoofdlijnen is opgenomen in bijlage D.
- De (tussen)resultaten van dit onderzoek zullen bestuurlijk worden besproken en vastgesteld.

---

¹¹ Artikel 2 Financiële-verhoudingswet

"1. Indien beleidsvoornemens van het Rijk leiden tot een wijziging van de uitoefening van taken of activiteiten door provincies of gemeenten, wordt in een afzonderlijk onderdeel van de bijbehorende toelichting met redenen omkleed en met kwantitatieve gegevens gestaafd, welke de financiële gevolgen van deze wijziging voor de provincies of gemeenten zijn.

2. In de toelichting wordt tevens aangegeven via welke bekostigingswijze de financiële gevolgen voor de provincies of gemeenten kunnen worden opgevangen.

3. Over de toepassing van het eerste en tweede lid vindt tijdig overleg plaats met Onze Ministers."

- Alle partijen zijn bereid om aan de hand van de uitkomsten van het onderzoek te komen tot financiële afspraken over de implementatie van de stelselherziening op basis van het principe dat baten benut mogen worden voor de bekostiging van de stelselherziening.
- Hierbij wordt rekening gehouden met het algemene uitgangspunt dat concrete uitvoeringsbesluiten over de implementatie van de stelselherziening gezamenlijk worden genomen op basis van een goede financiële onderbouwing (zoals businesscases)
- Ter voorbereiding van deze afspraak wordt door de partijen gezamenlijk bezien en afgesproken welke kosten tot de investerings-, transitie- en exploitatiekosten kunnen worden gerekend. Daarbij worden onder andere de ICT voorzieningen, de onderlinge financiële verhoudingen en de onderzoekslasten betrokken.
- Vooruitlopend op de resultaten van het onderzoek en de financiële afspraken zullen kosten moeten worden gemaakt voor het in gang zetten van activiteiten die in dit bestuursakkoord zijn vastgelegd, zoals op het gebied van invoering.
- De volgende kosten die met deze activiteiten samenhangen zullen door IenM gedragen worden:
  - Opstarten standaardisatietraject
  - Voorbereidings- en investeringskosten ten behoeve van het digitale stelsel scenario 2
  - Verder uitwerken scenario 3
    - ✓ verdiepte businesscases
    - ✓ analyse informatiehuizen door beoogd huismeesters
  - Uitwerken en uitvoeren jaarprogramma 2015 en 2016 invoeringsbegeleiding voor wat betreft investeringkosten zoals opleidingen, etc.
  - Verdere uitwerking informatiepunt
- Op basis van het financiële onderzoek zullen aanvullende afspraken worden gemaakt over de verdeling van kosten en baten. Reeds gemaakte kosten kunnen, indien nodig, volgens de nieuwe financieringsafspraken worden verdisconteerd.

Afspraak	Termijn
<ul style="list-style-type: none"> • IenM zal als gedelegeerd opdrachtgever namens partijen onafhankelijk onderzoek laten uitvoeren naar de financiële effecten van de stelselherziening. Zodoende wordt ook invulling gegeven aan artikel 2 van de Financiële-verhoudingswet. Een bestuurder uit de kringen van VNG zal optreden als bestuurlijke trekker. 	<i>Uiterlijk november 2015 is dit onderzoek afgerond.</i>
<ul style="list-style-type: none"> • De koepelorganisaties van gemeenten, provincies, waterschappen en het Rijk zullen actief meewerken aan de opdrachtformulering en de begeleiding van het onderzoek. 	<i>Uiterlijk november 2015 is dit onderzoek afgerond.</i>
<ul style="list-style-type: none"> • Alle partijen zijn bereid om aan de hand van de uitkomsten van het onderzoek te komen tot financiële afspraken over de implementatie van de stelselherziening. 	<i>Uiterlijk januari 2016 in verband met de Rijksbegrotingssystematiek</i>

6. Bestuurlijke planning

Algemeen

De bestuurlijke planning omvat een beeld van de activiteiten die nodig zijn om de stelselherziening omgevingsrecht voorbereid en succesvol te kunnen invoeren.

De activiteiten vinden plaats op vier werksporen met onderlinge afhankelijkheden:

- ✓ wet- en regelgeving
- ✓ digitalisering
- ✓ veranderopgave uitvoerende overheden
- ✓ invoeringsinstrumenten

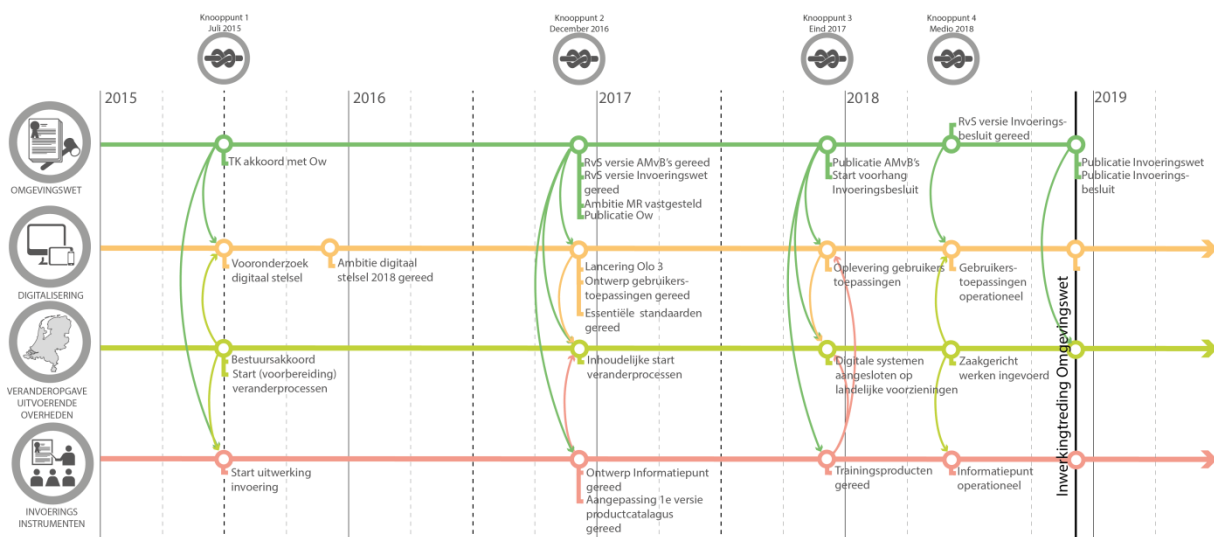
Er is noodzaak om te sturen op samenhang tussen de werksporen. Vertrekkend vanuit het spoor van de totstandkoming van de benodigde wet- en regelgeving worden in de planning in deze fase vier knooppunten onderscheiden. Op een knooppunt komen verschillende mijlpalen van de werksporen samen. Deze knooppunten hebben twee functies. Ten eerste biedt dit overzicht voor de bewaking van de voortgang. Ten tweede biedt dit een overzicht van de afhankelijkheden van de verschillende werkstromen.

Uitgangspunten

- De planning is opgesteld op basis van kennis en inzichten april 2015 en met het oog op beoogde inwerkingtreding in 2018 (puntplanning).
- De planning van het werkspoor van de wet- en regelgeving is leidend voor de planning van de overige werksporen.
- Het is de verwachting dat medio 2015 stemming plaats vindt door de Tweede Kamer van het wetsvoorstel Omgevingswet. Het is de verwachting dat eind 2016 door de Eerste Kamer stemming plaatsvindt.
- Zoals aangegeven in de Kamerbrief van 1 oktober 2014 koerst het kabinet op inwerkingtreding van de stelselherziening in 2018, waarbij de zorgvuldigheid niet uit het oog wordt verloren.
- Na het gereed komen van de afgesproken ondersteuning door het digitale stelsel, zoals omschreven in het deel digitalisering, is een half jaar nodig voor de uitvoerende overheden om te leren werken met het stelsel en voor de optimalisatie van de gebruikerstoepassingen. Dit betekent dat een half jaar voor inwerkingtreding van de Omgevingswet de afgesproken ondersteuning gereed moet zijn.
- De planning is op hoofdlijnen, de verdere planning van de onderliggende werksporen (digitalisering, veranderprocessen uitvoerende overheden en invoeringsinstrumenten) worden binnen deze werksporen uitgewerkt, binnen de termijnen van de bestuurlijke planning.
- In de planning zijn knooppunten (met mijlpalen en afhankelijkheden) in samenhang vastgelegd.
- De planning van het werkspoor voor invoeringsinstrumenten gaat uit van een iteratief en gezamenlijk proces. Dit betekent dat niet wordt uitgegaan van een reeks vooraf centraal vastgestelde ondersteuningsproducten, maar dat ondersteuningsproducten samen met de uitvoeringspraktijk worden ontwikkeld en gedurende de implementatie regelmatig met de uitvoeringspraktijk wordt bekeken of bijstelling nodig is.

PLANNING KNOOPPUNTEN IMPLEMENTATIE OMGEVINGSWET

In de bijlage E is een grotere weergave van de planning opgenomen

Knooppunten

De vier knooppunten kunnen als volgt worden omschreven¹².

Knooppunt 1 (juli 2015)

Mijlpalen:

- afsluiten Bestuursakkoord, met daarin opgenomen ambitie 2018 voor het digitaal stelsel
- stemming Omgevingswet in de Tweede Kamer

Afhankelijkheden:

1. verdere uitwerking digitaal stelsel
2. start voorbereiding veranderprocessen uitvoerende overheden (bestuurscultuur en interbestuurlijke samenwerking) en verwerking uitkomsten co-creatie
3. start uitwerking van invoeringsprogramma

Knooppunt 2 (december 2016)

Het tweede knooppunt is erg belangrijk. Het betreft de fase waarin de ontwerp regelgeving voldoende inhoudelijk vorm heeft gekregen om basis te kunnen bieden voor de verdere ontwikkeling van de sporen digitalisering, veranderopgave en implementatie. Vanaf het gereed komen van de ontwerp AMvB's en de ontwerp Invoeringswet (beide Raad van State versies) is twee jaar nodig voor de uitwerking van die overige werksporen. De ontwerp AMvB's en ontwerp Invoeringswet bevatten namelijk een belangrijk deel van de inhoud (zoals bijvoorbeeld de bevoegdhedenverdeling, normstelling, digitaliseringverplichtingen en overgangstermijnen) die noodzakelijk is voor verdere uitwerking van het digitaliseringspoot, de invoeringsinstrumenten en de inhoudelijke verandering bij de uitvoerende overheden. Daarnaast is het van groot belang voor het digitaliseringspoot en de veranderopgave bij uitvoerende overheden dat de essentiële standaarden inhoudelijk zijn afgerond en dat Olo3 gelanceerd is. De ministeriële regelingen hebben een dusdanig uitwerkingsniveau dat er voldoende zicht is op de consequenties voor de werkprocessen van de betrokken overheden.

¹² De ministeriële regelingen zijn hierin niet opgenomen, hiervoor ontbreekt op dit moment een planning.

Mijlpalen:

- Raad van State versie van de ontwerp AMvB's en de ontwerp Invoeringswet beschikbaar;
- semantische standaarden (juridische begrippen en omgevingsdocumenten voor verdere uitwerking plateau 2018 (o.a. regelbeheer) inhoudelijk afgerond;
- technische standaarden inhoudelijk afgerond;
- afspraken over standaardisatie van digitalisering lokale werkprocessen inhoudelijk afgerond;
- Olo3 gelanceerd;
- ontwerp van digitaal stelsel gereed;
- ontwerp Informatiepunt gereed;
- aangepast 1^e versie productcatalogus voor invoeringsondersteuning (nb. aanpassing door impactanalyse en cocreatie VNG. Dit is een iteratief proces).

Afhankelijkheden:

1. verdere uitwerking digitaliseringspoor
2. start inhoudelijke veranderprocessen uitvoerende overheden (zie tabel 1 voor de verschillende onderdelen binnen deze processen)
3. start aanpassing (gemeentelijke) applicaties of (gemeentelijke) informatievoorziening
4. verdere uitwerking van programma invoeringsinstrumenten

Knooppunt 3 (eind 2017)

Mijlpalen:

- bouw van de digitale voorzieningen (incl. relevante infrastructuur en informatiehuizen) gereed.
- digitale systemen van uitvoerende overheden aangesloten op nieuwe structuur;
- trainingsproducten gereed¹³.

Afhankelijkheden:

1. verdere uitwerking digitaliseringspoor (invullen van regelgeving);
2. verdere uitwerking inhoudelijke veranderprocessen uitvoerende overheden (o.a. training van medewerkers), in de tabel in bijlage E zijn de verschillende onderdelen binnen deze processen toegelicht;
3. verdere uitwerking van programma invoeringsinstrumenten.

Knooppunt 4 (medio 2018)

Mijlpalen:

- gebruikerstoepassingen digitaal stelsel operationeel;
- Informatiepunt operationeel;
- Invoeringswet en -besluit bevinden zich in de laatste procedurestappen.

Afhankelijkheden:

1. verdere uitwerking digitaliseringspoor
2. verdere uitwerking inhoudelijke veranderprocessen uitvoerende overheden, in de tabel in bijlage E zijn de verschillende onderdelen binnen deze processen toegelicht;
3. verdere uitwerking van programma invoeringsinstrumenten.

---

¹³ Dit is een iteratief proces, bijstelling van de trainingsproducten/ontwikkeling van nieuwe producten kan nodig zijn vanuit nieuwe inzichten of ervaringen uit de uitvoeringspraktijk

Risico's

- In de planning van de verschillende wet- en regelgevingprojecten zijn indicatieve doorlooptijden voor advisering door de Raad van State en behandeling door de Staten-Generaal opgenomen. Eventuele uitloop in deze trajecten zijn niet elders in de planning op te vangen, behalve door verschuiving van de implementatiedatum
- De Raad van State versies van de ontwerp AMvB's en de ontwerp invoeringswet zijn belangrijk voor de start van de inhoudelijke veranderprocessen van de uitvoerende overheden. Dan moet er onder andere duidelijkheid zijn over:
  - ✓ Standaarden
  - ✓ Omgevingswaarden
  - ✓ Afwegingsruimte
  - ✓ Bestuurlijke bevoegdheden
  - ✓ Overgangsrecht

Belangrijke constatering

- Invoering van zaakgericht digitaal werken in de keten bij de uitvoerende overheden per 1 januari 2018 is van groot belang voor het verkrijgen van de baten van de Omgevingswet voor de uitvoerende overheden. Het is echter geen randvoorwaarde voor de inwerkingtreding van de Omgevingswet.
- Hoe meer de nieuwe wet- en regelgeving afwijkt van de huidige wetgeving, hoe ingrijpender de aanpassingen van de werkprocessen van de uitvoerende overheden zullen zijn. Dit kan mogelijk de doorlooptijden vergroten. In bijlage E is een overzicht weergegeven van de doorlooptijden van de verschillende activiteiten binnen de aanpassing van de werkprocessen van de uitvoerende overheden.
- Uitloop in de totstandkoming van wet- en regelgeving kan reserveringen in de begrotingcyclus bij decentrale overheden vertragen waardoor onvoldoende tijd en geld beschikbaar is voor de aanpassing werkprocessen.
- Om te kunnen voldoen aan de wettelijke verplichtingen (i.c. het behalen van de wettelijke afhandelingstermijn) moeten tussen de uitvoerende overheden de samenwerkingsruimte goed zijn ingericht.
- Wanneer de noodzakelijke verandering in bestuurscultuur bij decentrale overheden vertraging oploopt, bemoeilijkt dit de veranderopgave bij deze overheden.
- Bij decentrale overheden heeft verandering in politieke samenstelling van het bestuur invloed op verandering van bestuurscultuur en aanpassing van de werkprocessen.

Afspraak	Termijn
<ul style="list-style-type: none"> • In het bestuurlijk overleg dat twee maal per jaar wordt gehouden is de bestuurlijke planning op hoofdlijnen een vast onderdeel.	<i>Looptijd implementatie</i>
<ul style="list-style-type: none"> • Het bestuurlijk overleg wordt tenminste voorafgaand aan de in deze fase geformuleerde vier knooppunten georganiseerd. Gaandeweg kunnen nieuwe knooppunten (voor en na 2018) worden geformuleerd.	<i>Looptijd implementatie</i>
<ul style="list-style-type: none"> • In het bestuurlijk overleg wordt de voortgang binnen de planning op hoofdlijnen in samenhang besproken en besloten of de bij de knooppunten geformuleerde mijlpalen in voldoende mate zijn behaald.	<i>Looptijd implementatie</i>
<ul style="list-style-type: none"> • Indien een onderliggende mijlpaal van een knooppunt niet wordt gehaald, dan besluit het bestuurlijk overleg over de gevolgen voor scope, tijd, geld en kwaliteit	<i>Looptijd implementatie</i>

<ul style="list-style-type: none"> • De minister van IenM bereidt de nodige ontwerp uitvoerings-, invoerings- en overgangsregelgeving voor en betreft daarbij stakeholders waaronder betrokken partners.	<i>December2016</i>
<ul style="list-style-type: none"> • Partijen spannen zich gezamenlijk in om de genoemde mijlpalen te halen en de daarvan afhankelijke werkprocessen conform de planning uit te voeren.	<i>Looptijd implementatie</i>

Aldus in viervoud opgemaakt en getekend te Den Haag op 1 juli 2015.

DE MINISTER VAN INFRASTRUCTUUR EN MILIEU

mw. drs. M.H. Schultz van Haegen

DE VERENIGING HET INTERPROVINCIAAL OVERLEG

dhr. J.W. Remkes

DE VERENIGING VAN NEDERLANDSE GEMEENTEN

dhr. mr J.H.C. van Zanen

DE UNIE VAN WATERSCHAPPEN

dhr. mr. drs. P.C.G. Glas

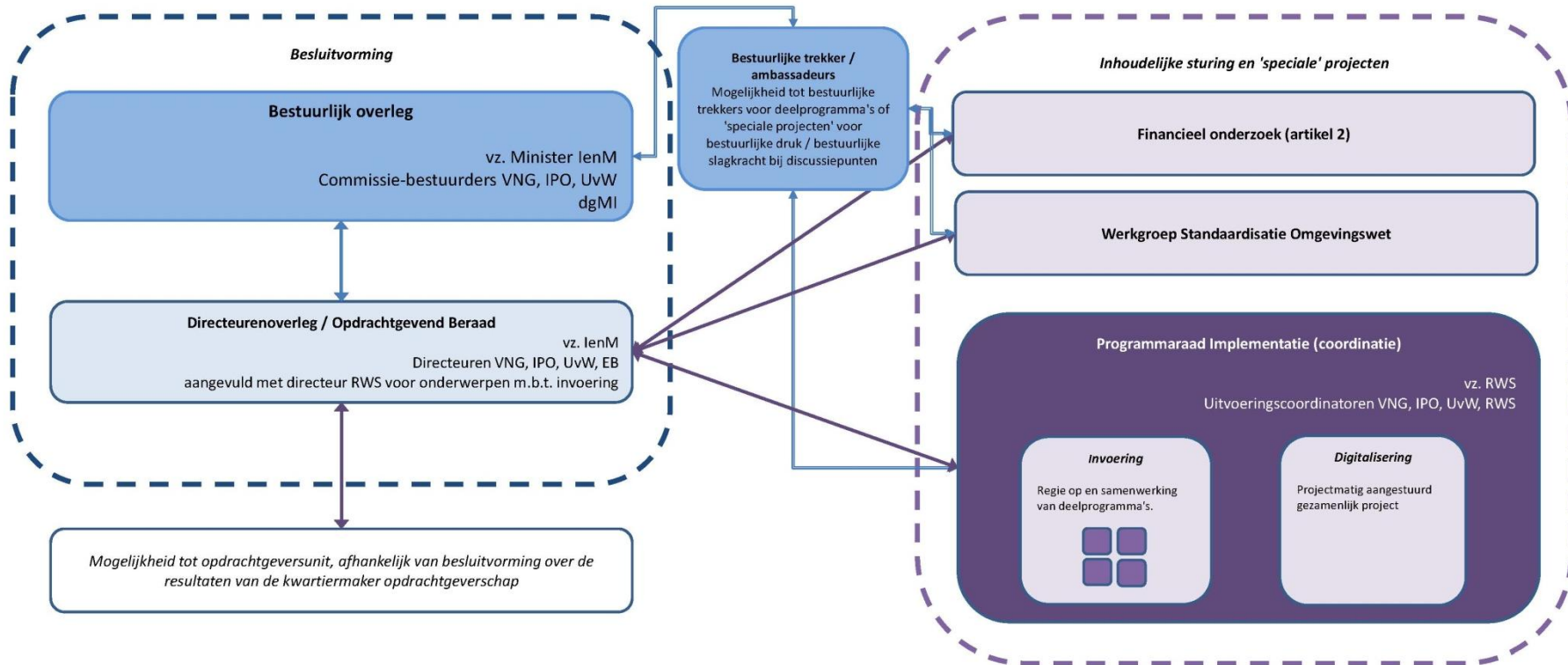
A. Bijlage kaders invoering

Onderdeel	Kader	Bron
Financiën	Totale kosten informatiepunt en invoeringsondersteuning voor de periode 2015-2024 (investeringskosten, transitie en exploitatie) € 165 mln. met een onzekerheidsmarge van 25% en exclusief scenario 2 en 3 GOAL.	Programmadefinitie Invoering; vastgesteld als bouwsteen voor Bestuursakkoord BO december 2014
Informatiepunt	<p>Passend binnen visie op het informatiepunt zoals opgenomen in programmadefinitie Invoering; hoofdlijnen:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Eén landelijk informatiepunt voor vragen en informatie over de Omgevingswet; • Integratie helpdesks Bodem+, Infomil, Water, Bouwregelgeving; • Gecoördineerde vraagbeantwoording en informatieverstrekking met gespecialiseerde helpdesks Afvalbeheer, Antwoord voor Bedrijven, Cie Mer, RVO, Kadaster, ILT, RCE, rijksoverheid.nl, RIVM, RO online, Staatstoezicht op de Mijnen en VNG <p>Het informatiepunt omvat de volgende functionaliteiten:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Landelijke helpdesk voor vragen over regelgeving en landelijke ICT-voorzieningen; • Website/kennisportaal waarop informatie over de wet, invoeringsondersteuning en digitale voorzieningen beschikbaar zijn; • Klachtenmeldpunt waar burgers, bedrijven en overheden klachten kwijt kunnen over zowel de implementatie als de toepassing en bruikbaarheid van de Omgevingswet in de praktijk. <p>Het informatiepunt is toegankelijk voor burgers, bedrijven en overheden.</p> <p>De kosten (ontwikkeling, transformatie, exploitatie) tot 2024 bedragen € 45 mln. met een onzekerheidsmarge van 25%.</p>	Programmadefinitie Invoering; vastgesteld als bouwsteen voor Bestuursakkoord BO december 2014
Afbakening	Invoering omvat de Omgevingswet en alle wetten die daar voor 2018 in opgaan ¹⁴ . Zodra de beleidsthema's onderdeel worden van de Omgevingswet zal de uitvoeringsorganisatie een impactanalyse uitvoeren en met een voorstel	Programmadefinitie Invoering; vastgesteld als bouwsteen voor Bestuursakkoord BO december 2014

¹⁴ Wet bodembescherming, Wet geluidhinder, Wet natuurbescherming, Onteigeningswet, Wet voorkeursrecht gemeenten, Wet inrichting landelijk gebied. Het wetsvoorstel verbetering VTH en het wetsvoorstel kwaliteitsborging voor het bouwen wijzigen wetten of onderdelen daarvan (Wabo, Woningwet).

	komen voor eventuele bijstelling van het programma. Hiervoor wordt vooralsnog een pm post opgenomen in het programma.	
Aanpak	Gedurende de looptijd van het programma vinden monitoring, impact-analyses en behoeftepeilingen plaats, gericht op de vraag: Doen we de dingen goed en doen we de goede dingen? Monitoring betreft dus zowel de monitoring van het opstellen van invoeringsproducten (zijn ze op tijd gereed), als de toepassing ervan. Met dit laatste gaat het om de vraag of de producten aansluiten op de behoefte in de praktijk en of het programma effectief bijdraagt aan het behalen van de doelen van de wet. Tot slot wordt bij de monitoring ook gekeken naar de mate waarin overheden zich hebben voorbereid op de komst van de Omgevingswet. Met de koepels zal worden afgestemd welke gegevens worden uitgevraagd waarbij er naar wordt gestreefd om de monitoringsdruk en dus ook de monitoringskosten te beperken. De uitvraag van monitoringsgegevens zal gecoördineerd via de koepels plaatsvinden.	

B. Bijlage Governance-model

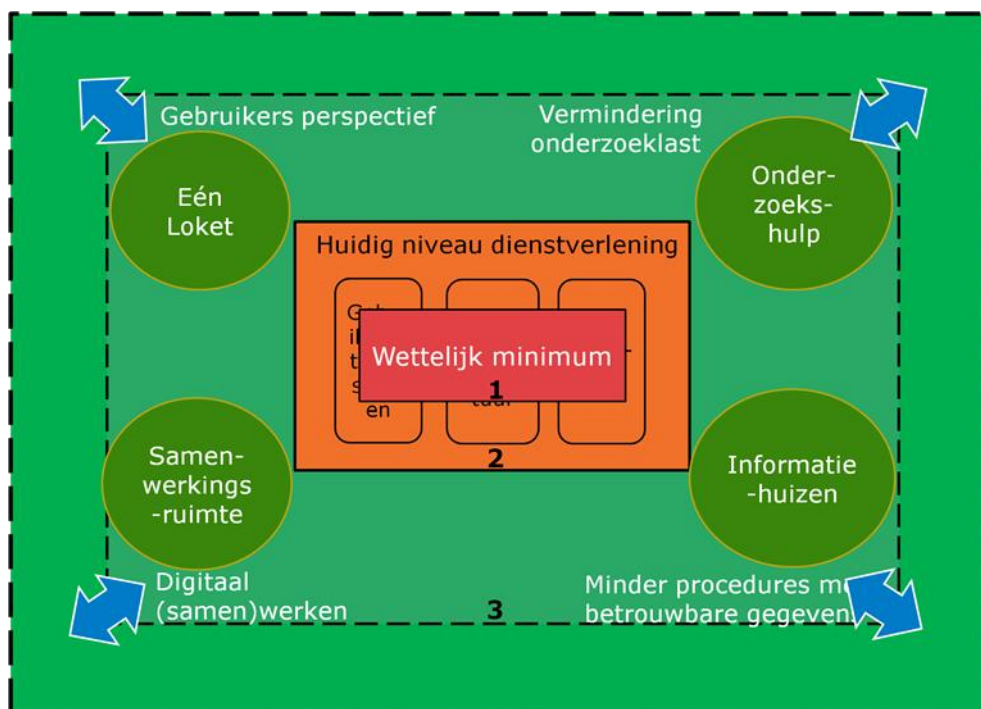

C. Bijlage digitalisering

Scenario's digitalisering

Partijen onderschrijven de ambitie om in 2024 alle beschikbare informatie, zowel betreffende de van toepassing zijnde wet- en regelgeving als de gegevens over de fysieke omgevingskwaliteit ter plaatse, met één klik op de kaart beschikbaar te hebben en dat die informatie begrijpelijk wordt getoond. De hiervoor benodigde digitale voorzieningen worden vormgegeven in een helder samenhangend stelsel dat eenduidig wordt bestuurd en gefinancierd.

Om dit te realiseren wordt een plateau planning uitgewerkt. De proof of the pudding is de inwerkingtreding van de Omgevingswet in 2018. Er zijn 3 scenario's uitgewerkt voor 2018.

Afbeelding 2: visuele weergave scenario's

Scenario 1: Het wettelijk minimum

Het eerste scenario is het wettelijk minimum, dit bevat de ICT-ondersteuning die gereed moet zijn om de Omgevingswet in werking te kunnen laten treden. Het wettelijk minimum toont de inhoud van de Omgevingswet zoals die is vastgesteld op 1 juli 2017. Dit houdt in dat een aanvraag of melding elektronisch ingediend moet kunnen worden. Omdat in de Omgevingswet meerdere wetten worden geïntegreerd, wordt ook van de aanvragen en meldingen verwacht dat deze de breedte van de nieuwe wet ondersteunen. Het bevoegd gezag moet gebruik maken van een landelijke voorziening voor het ontvangen van een elektronische aanvraag of melding. Daarnaast moeten omgevingsdocumenten als elektronisch bestand worden vastgesteld. Er moet een landelijke voorziening zijn waar eenieder via de elektronische weg kennis kan nemen van omgevingsdocumenten, de voorziening geeft een geometrische verbeelding van de regels of besluiten weer met toelichting. Dit is een achteruitgang ten opzichte van het huidige niveau dienstverlening.

Scenario 2: Het wettelijk minimum met instandhouding van de huidige dienstverlening

In scenario 2 wordt het huidige niveau van dienstverlening gehandhaafd. Omdat in de Omgevingswet meerdere wetten worden geïntegreerd, wordt ook van de digitale voorzieningen verwacht dat deze

de breedte van de nieuwe wet ondersteunen. Dit houdt in dat in elk geval de drie bestaande voorzieningen, OLO, AIM en Ruimtelijkeplannen.nl gekanteld moeten worden tot één voorziening. Dit betekent dat een gebruiker straks op een kaart kan klikken en kan zien welke regels gelden voor die locatie. Om te kunnen klikken en tonen welke regels gelden, moeten omgevingsdocumenten en (de)centrale regels digitaal beschikbaar zijn en met behulp van regelbeheer worden ontsloten. Ook kan er een digitale check op vergunning- en meldingplichten worden gedaan. Daarnaast zijn de technische standaarden ontwikkeld en semantische standaardisatie uitgevoerd die nodig is voor de inwerkingtreding van de wet. De gegevens ten behoeve van de ruimtelijke plannen zijn ontsloten.

Scenario 3: Toewerken naar baten en ontzorging Omgevingswet

In het derde scenario wordt naast het handhaven van het huidige dienstverleningsniveau op basis van businesscases bekeken of er aanvullende activiteiten kunnen worden opgepakt die baten generen of de overheden ontzorgen. Voorgesteld wordt om voor 2018 de volgende onderwerpen verder uit te werken en businesscases en impactanalyses op de regelgeving te maken. Een uitwerking hiervan vindt u hieronder.

Uitwerking scenario 3 plateau 2018

Hieronder wordt toegelicht welke activiteiten voor scenario 3 plateau 2018 uitgewerkt dienen te worden. Voor ieder onderdeel zal vervolgens een businesscase gemaakt worden en worden voorgelegd aan het bestuurlijk overleg.

Gegevens

Het digitale stelsel Omgevingswet biedt met name door het delen van beschikbare informatie een grote verbetering bij het informeren, aanvragen, behandelen en besluiten met betrekking tot omgeving gerelateerde initiatieven. Op dit moment is al veel informatie beschikbaar, maar die informatie is niet voor iedereen bereikbaar en niet bestendig. Er valt dan ook al veel voordeel te behalen door het maken van afspraken over en het breed ontsluiten van huidige informatie en hergebruik van modellen.

De informatiehuizen zetten de ruwe data die in een domein beschikbaar is om, naar op de vraag toegespitste, gevalideerde en waar mogelijk gestandaardiseerde informatieproducten. Per huis wordt dit nader uitgewerkt. Op dit moment zijn informatiehuizen voorzien voor Geluid, Water, Bodem & ondergrond, Natuur, Externe veiligheid, Lucht, Cultureel erfgoed, Ruimte, Bouw en Afval.

Op basis van een kwalitatieve en kwantitatieve businesscase zal worden gezien of de gegevens binnen de volgende domeinen ontsloten kunnen worden als informatiehuis of dataset. Hierbij wordt voorrang gegeven aan die domeinen waar de verwachte baten het hoogst zijn, dan wel waar het snelst resultaten geboekt kunnen worden.

Bij de volgende werkvelden worden de hoogste baten verwacht:

- Geluid: industrie lawaai, wegverkeer Rijk, Railverkeer;
- Water: databestanden van RWS;
- Natuur: Programmatische aanpak stikstof;
- Bouw: Informatie uit de registratie van Kwaliteitsborgers
- Ruimte (het register van omgevingsdocumenten moet in scenario 2 beschikbaar zijn)

Voor de volgende werkvelden kunnen het snelst resultaten worden geboekt:

- Lucht: alle werkvelden;
- Externe veiligheid: inrichtingen, buisleidingen aardgas, basisnet vervoer gevaarlijke stoffen;
- Erfgoed: rijksmonumenten en archeologie;

- **Bouw:** Informatie over bouwregelgeving is ontsloten conform ontsluitingseisen van de Laan van de leefomgeving.

Daarnaast worden de volgende generieke registers onderzocht:

- **Wegverkeer:** model met vulling rijkswegen;
- **Railverkeer:** model met vulling;
- **Populatiebestanden:** model met vulling (op basis big data);
- **Omgevingskenmerken:** test versie op basis van oa BAG;
- **Toekomstscenario's:** model met vulling.

Samenwerkingsruimte

Samenwerking tussen bevoegd gezagen onderling en tussen bevoegd gezagen en initiatiefnemers is belangrijk om snellere doorlooptijden te bereiken. Goede samenwerking in de keten is dan noodzakelijk, waarbij alle partijen weten aan welke zaak zij werken, wat de status is en welke documenten er zijn (inclusief status). Zij kunnen straks samenwerken via de digitale samenwerkingsruimte.

Voorstel is om de volgende opties voor een samenwerkingsruimte verder te verkennen:

- Tussen bevoegd gezag en initiatiefnemer
- Ketensamenwerking overheden
- Samenwerken bij een dossier

Eén loket

Gebruikers kunnen via één loket straks een vergunning aanvragen of een melding doen en een omgevingsplan inzien. Deze functionaliteit zit ook al in OLO 3/scenario 2 maar wordt verfijnd in scenario 3. In 2018 wordt gebruik gemaakt van de bestaande basisregistraties, zodat veel vragen vooraf ingevuld worden. Er zal zover mogelijk gebruikt gemaakt worden van al beschikbare landelijke digitale infrastructuur en voorzieningen, zoals DigiD, eID, eHerkenning en berichtenbox.

Voorgesteld wordt om te onderzoeken of in 2018 het één loket principe al verder verfijnd kan worden.

Onderzoekshulp

De onderzoekshulp heeft als doel het voorkomen van onnodige aanvraagvereisten bij zowel de vergunningaanvraag als de melding en het voorkomen van onnodig en uitgebreid onderzoek bij de vergunningaanvraag en de melding.

De onderzoekshulp biedt het bevoegd gezag en de initiatiefnemer inzicht in de gegevens en afwegingsfactoren die in elk geval nodig zijn om een goed besluit te nemen op een aanvraag om een omgevingsvergunning. Op basis van informatie over de locatie en de activiteit worden specifieke regels alsmede gegevens over reeds verricht onderzoek (voor zover dit open data is) en monitorgegevens gecombineerd en gepresenteerd tot een overzicht waaruit blijkt welke informatie en / of onderzoeken nodig zijn.

Voorgesteld wordt om te onderzoeken of voor de domeinen ruimte en lucht onderzoekshulp gereed kan zijn in 2018.

Standaarden

Standaardisering ten behoeve van de digitale informatieuitwisseling is voor de implementatie van de Omgevingswet en de uitvoering daarvan als 'het zout in het brood'. Standaardisatie is noodzakelijk voor uitwisseling van gegevens, randvoorwaarde voor zaakgericht werken en het bevordert de rechtszekerheid. Standaarden zijn handig als ze er zijn, maar kosten veel tijd en gezamenlijke inspanning om tot stand te brengen. Daarom is het noodzakelijk tijdig standaardisatie van de

Omgevingswet in gang te zetten. Daarnaast is het noodzakelijk te prioriteren ten behoeve van plateau 2018. De standaarden moeten in een vroeg stadium beschikbaar komen voor bevoegd gezag en ICT-leveranciers.

Eind 2015 wordt een eerste set standaarden beschikbaar gemaakt die noodzakelijk is voor de digitale ondersteuning samenhangend met de inwerkingtreding van de wet. Daarnaast wordt onderzocht welke standaarden noodzakelijk zijn voor de realisatie van de afgesproken elementen uit scenario 3. Dit wordt opgenomen in het programmaplan van de kwartiermaker Goal.

Regelbeheer

De Omgevingswet heeft onder meer als verbeterdoelstellingen meer gebruiksgemak en het verbeteren en versnellen van besluitvorming. Deze doelstellingen worden deels bereikt door vereenvoudiging van regelgeving. Een gebruiker wil zo snel en eenvoudig mogelijk via een loket kunnen achterhalen wat waar mag. Om te bepalen wat waar mag moet er inzicht zijn in regels van centrale en decentrale overheden. Dit betekent dat een gebruiker straks via één loket zijn 'wat-mag-waar-vraag' beantwoord krijgt. En dat de digitale voorziening gebruik moet maken van beslisbomen en locatiegebonden regels voorzien van geo-coördinaten om informatie op maat te presenteren voor gebruikers. Om ervoor te zorgen dat informatie in de voorzieningen actueel is, moet het beheer van regels en het beheer van beslisbomen digitaal ondersteund worden – hiervoor wordt gebruik gemaakt van regelbeheer. Om decentrale overheden te ondersteunen bij het maken en beheren en ontsluiten van decentrale regels via landelijke voorzieningen, wordt een landelijke voorziening voor regelbeheer ter beschikking gesteld aan decentrale overheden. Om een zinvolle en voor gebruikers beperkte beslisboom te kunnen maken dient standaardisatie plaats te vinden tussen overeenkomstige begrippen die in centrale en decentrale regels worden toegepast. Een systeem voor het vastleggen en ontsluiten van (de)centrale regelgeving is noodzakelijk om gebruikers inzicht te geven in welke regels op welke plek gelden. Voorgesteld wordt om gezamenlijk met de decentrale overheden te verkennen of voor 2018 beslisbomen kunnen worden ontwikkeld voor de (de)centrale regels en welke centrale voorziening het lokale regelbeheer vereenvoudigd en kan ondersteunen.

Digitaal werken

De Omgevingswet wijzigt de regels en de spelregels die gelden in het fysieke domein. Voor initiatiefnemers, belanghebbenden en het bevoegd gezag is de ambitie dat informatie over het fysieke domein integraal en op maat wordt aangeboden. Ook wordt het bij de Wabo geïntroduceerde uitgangspunt van één loket verbreed naar het gehele fysieke domein. Eén loket voor initiatiefnemers en belanghebbenden stelt hoge eisen aan de ketensamenwerking. Ketensamenwerking in het kader van de Omgevingswet kan gaan over:

1. de volledige afhandeling van vergunningaanvragen;
2. het voorbereiden en procesgang rondom omgevingsplannen.

Voor een efficiënt en effectief verloop van de samenwerking in de keten zijn afspraken nodig over welke informatie wordt uitgewisseld en op welke wijze. Dit schept duidelijkheid tussen ketenpartners. In het licht van de Digitale Overheid 2017 is digitaal werken in de keten in het kader van de Omgevingswet een randvoorwaarde om de baten van de Omgevingswet te kunnen incasseren.

In digitale uitwisseling van informatie kunnen verschillende niveaus worden onderscheiden. Zo is uitwisselen van informatie per e-mail ook digitaal werken. Ultiem doel in digitaal werken is dat informatie gestructureerd tussen (backoffice) systemen van overheden kan worden uitgewisseld en verwerkt. Bij het inrichten van een samenwerkingsruimte kan structuur worden gegeven aan de wijze van informatie-uitwisseling. Minimaal dienen afspraken gemaakt te worden over het harmoniseren en standaardiseren van processen en berichtenuitwisseling.

Bij het maken van afspraken over welke informatie wordt uitgewisseld kunnen ook niveaus worden onderscheiden. Het eindbeeld is dat er centrale afspraken zijn over zaaktypen vastgelegd in een landelijk zaakregister. Zaakgericht werken is verplicht.

Voorstel is om in het programmaplan Goal uit te werken welk niveau van digitaal werken op welk moment bereikt moet zijn.

Tijdpad

In het programmaplan van de kwartiermaker GOAL zal een uitgebreide planning gemaakt worden waarin beschreven wordt wat wanneer gereed moet zijn. Daarnaast is in het Bestuursakkoord bij het onderdeel planning een planning opgenomen met de belangrijkste mijlpalen uit het spoor digitalisering.

Go/No-Go momenten

Go/No-Go momenten worden in het tijdpad ingebouwd om tijdig een besluit te nemen om te escaleren of om door te gaan met het volgende plateau. In het tijdpad worden deze momenten gemarkeerd. Deze momenten worden ingebouwd om te voorkomen dat er besluiten worden genomen die onomkeerbaar zijn en om te toetsen of we nog op de goede weg zitten en de beoogde baten en doelen worden gerealiseerd.

Go/No-Go momenten voor elke stap

In het Bestuursakkoord nemen we het besluit om minimaal scenario 2 te realiseren voor de inwerkingtreding van de Omgevingswet. De benoemde elementen uit scenario 3 worden nader uitgewerkt en onderbouwd door middel van een businesscase en een impactanalyse en iedere stap wordt getoetst en met een go/no-go besluit afgesloten.

Go/No-Go momenten voor een plateau

Daarnaast moet er voor elk plateau een bestuurlijke- en informatiekundige uitvoerbaarheidstoets bij de decentrale overheden worden uitgevoerd (conform code interbestuurlijke verhoudingen), een start gateway voor het programma GOAL en een toets door bureau BIT. In de uitwerking van ieder plateau worden de Go/No-Go momenten vastgesteld.

Onderstaand een korte uitleg van de verschillende toetsen:

Uitvoerbaarheidstoets:

Een uitvoerbaarheidstoets is een instrument om na te gaan of het vast te stellen beleid of reeds vastgestelde beleid daadwerkelijk tot concrete resultaten leidt. Uitvoerbaarheidstoetsen geven waardevolle inzichten in de mate waarin het nieuwe beleid daadwerkelijk de gewenste maatschappelijke effecten zal opleveren. Dat is dus van groot belang voor lokale, regionale en landelijke politici, bestuurders en beleidsmakers.

Businesscase:

in een businesscase wordt de zakelijke afweging om een project of taak te beginnen beschreven. In de businesscase worden de kosten tegen de baten afgewogen, rekening houdend met de risico's. Vaak wordt aan de hand van de businesscase besloten om wel of niet te starten en/of verder te gaan met een project.

Gateway:

Een Gateway Review is een collegiale, vertrouwelijke toetsing van een programma(start), project of organisatie op verzoek van een bestuurlijk verantwoordelijke. De Gateway Review wordt uitgevoerd door een Gateway Reviewteam van vier personen die werkzaam zijn in soortgelijke functies als de opdrachtgever.

Impactanalyse: In een impactanalyse wordt antwoord gegeven op de vraag hoe overheden de voorzieningen goed kunnen implementeren en kunnen laten functioneren in de praktijk. Dit leidt tot een realistische implementatie van de voorzieningen. De analyse brengt in kaart wat de consequenties zijn van de invoering voor de overheden. Ook wordt gekeken aan welke voorwaarden moet worden voldaan om de invoering succesvol te laten zijn.

Bureau BIT: toetsen van haalbaarheid van nieuwe ICT-projecten. Deze toets is geïntroduceerd door de commissie Elias.

D. Opdrachtomschrijving financiële onderzoek omgevingswet (op hoofdlijnen)

Aard van het onderzoek

Het betreft een onderzoek naar de financiële consequenties van de stelselherziening (implementatie van de wet inclusief digitale ondersteuning). Het gaat dan in hoofdlijnen om:

- de eenmalige kosten van de invoering (investeringskosten, transitiekosten)
- de structurele kosten en baten ná invoering (kosten en baten die samenhangen met nieuwe of verminderde taken of met veranderende mogelijkheden deze te verrekenen met derden, exploitatiekosten)
- maatschappelijke effecten (in termen van baten / lasten)

De scope van het onderzoek zal nader worden bepaald in afstemming met de begeleidingsgroep.

Aanleiding van de opdracht

De Omgevingswet vervangt een aantal (bepalingen uit) wetten die betrekking hebben op ontwikkelingen in de fysieke leefomgeving. Deze veranderingen zullen ook zorgen voor een verandering van taken van betrokken overheden en een wijziging van mogelijkheden om kosten te verrekenen met derden. In het kader van de code interbestuurlijke verhoudingen en artikel 2 van de Financiële-verhoudingswet¹⁵ worden financiële gevolgen hiervan in kaart gebracht.

Gedurende het wetstraject is er reeds onderzoek uitgevoerd naar de kosten en baten na de invoering van wet en de kosten die bij de invoering van de wet horen. Inmiddels is de wet echter weer verder uitgewerkt in AmvB's waardoor er meer inzicht kan komen in de financiële consequenties van de wet.

Ook nu zijn nog niet alle AmvB's uitgewerkt die van invloed kunnen zijn op de verdeling van kosten en baten. Tegelijkertijd is de behoefte groot om inzicht te krijgen in de kosten en baten per overheidslaag om op basis daarvan te komen tot afspraken over de kosten vóór dat met de implementatie van de wet wordt gestart. En in verband met de voorgenomen datum van inwerkingtreding is het niet mogelijk om te wachten met het starten van implementatie-activiteiten tot alle AmvB's en ministeriele regelingen zijn uitgewerkt. Het financiële onderzoek geeft dus een tussenbalans in die zin dat het onderzoek niet kan worden gebaseerd op een volledig uitgewerkte wet (met alle AmvB's en ministeriele regelingen).

Doel van het onderzoek

Het onderzoeksresultaat moet een basis bieden voor partijen¹⁶ om afspraken te maken over de verdeling van kosten en baten en de wijze waarop de financiële gevolgen van de invoering van de wet kunnen worden opgevangen. Het onderzoek geeft ook inzicht in de onzekerheidsmarges die bij de in beeld gebrachte kosten en baten horen gezien de stand van uitwerking van de wet en het uitwerkingsniveau van de plateaus van de digitale ondersteuning.

---

¹⁵ Artikel 2 Financiële verhoudingswet:

"1. Indien beleidsvoornemens van het Rijk leiden tot een wijziging van de uitoefening van taken of activiteiten door provincies of gemeenten, wordt in een afzonderlijk onderdeel van de bijbehorende toelichting met redenen omkleed en met kwantitatieve gegevens gestaafd, welke de financiële gevolgen van deze wijziging voor de provincies of gemeenten zijn.

2. In de toelichting wordt tevens aangegeven via welke bekostigingswijze de financiële gevolgen voor de provincies of gemeenten kunnen worden opgevangen.

3. Over de toepassing van het eerste en tweede lid vindt tijdig overleg plaats met Onze Ministers."

¹⁶ Deze partijen bestaan uit het ministerie van IenM, VNG, Unie van Waterschappen en IPO.

Scope van het onderzoek

Kosten en baten

Het onderzoek heeft betrekking op:

1. de eenmalige kosten die samenhangen met de stelselherziening
2. de structurele kosten die samenhangen met de huidige praktijk, zodat dit als referentie kan dienen.
3. de structurele kosten en baten waarbij rekening wordt gehouden met de verrekenmogelijkheden van kosten (via bijvoorbeeld leges) ná de stelselherziening.

Het gaat om kosten en baten bij gemeenten, provincies, RUD's, waterschappen, het Rijk, burgers en bedrijven.

Ad 1. Eenmalige kosten die samenhangen met de invoering van de wet

Hierbij kan gedacht worden aan de volgende kosten:

1. Investeringskosten: eenmalige kosten die betrekking hebben op de invoering van de wet (cursussen, seminars, communicatiemateriaal, etc.) en de digitalisering (ontwikkeling digitale systeem).
2. Transitiekosten: eenmalige organisatie- en frictiekosten die samenhangen met een veranderende manier van werken (zaakgericht werken, organisatieverandering, etc)

Met betrekking tot het digitale systeem worden zowel de kosten van de ambitie in 2024 (scenario 3¹⁷) als de eerste stap in 2018 (scenario 2) in beeld gebracht en de baten gekoppeld aan de terugverdientijd.

Ad 2. De kosten die samenhangen met de huidige praktijk.

Hieronder vallen de exploitatiekosten: onder meer de terugkerende kosten die samenhangen met het gebruik, onderhoud en doorontwikkeling van het digitale stelsel en de informatiepunten alsmede de bestuurslasten van de uitvoering van de wet.

Het is van belang om in de definitieve onderzoeksopzet goed af te bakenen wat als 'de huidige praktijk' wordt gezien om te zorgen voor een goede referentiesituatie.

Ad 3. de structurele kosten, baten en verrekenmogelijkheden van kosten (via bijvoorbeeld leges) ná invoering van de wet.

Hieronder vallen de exploitatiekosten: onder meer de terugkerende kosten die samenhangen met het gebruik, onderhoud en doorontwikkeling van het digitale stelsel en de informatiepunten alsmede de bestuurslasten van de uitvoering van de wet.

En de volgende terugkerende baten:

1. Financiële baten: monetaire baten
2. Maatschappelijke baten: niet monetaire baten zoals gebruiksgemak

Bij het in kaart brengen van de baten wordt rekening gehouden met de verrekenmogelijkheden van de kosten via bijvoorbeeld leges. Zo zou het bijvoorbeeld voor kunnen komen dat de exploitatiekosten van de dienstverlening omlaag gaan, maar door verminderde mogelijkheden om kosten te verrekenen richting de derden de kosten voor het bevoegd gezag toch hoger zijn.

---

¹⁷ zie hoofdstuk 3 van dit bestuursakkoord

Risico's

Zowel voor de kosten als voor de baten zal gelden dat deze een zekere onzekerheidsmarge zullen kennen, die onder andere wordt bepaald door de risico's die er in dit traject zijn. De onzekerheidsmarge moet expliciet worden gemaakt.

Risico's zijn o.a.:

- a. Doelen van de Omgevingswet die wellicht niet worden gehaald;
- b. Ambities Laan van de Leefomgeving die wellicht niet worden gehaald
- c. Tussentijdse en toekomstige technologische aanpassingen;

Onderzoeksvragen

De volgende onderzoeksvragen zullen in elk geval in de onderzoeksopzet worden opgenomen:

1. Breng de investeringskosten en transitiekosten in beeld die horen bij de invoering van de wet inclusief het digitale systeem voor zowel scenario 2 als scenario 3, maar ook vermeden kosten
2. Breng de (exploitatie)kosten in kaart van de huidige situatie
3. Breng de (exploitatie)kosten in kaart van de situatie na invoering van de omgevingswet en geef aan of die op landelijk niveau worden gemaakt (beheer en onderhoud) of dat ze door de bevoegde gezagen worden gemaakt (gebruikskosten).
4. Breng de monetaire baten in beeld van de situatie na invoering van de omgevingswet, houd hierbij rekening met de veranderende omstandigheden voor het verrekenen van kosten met derden (leges) en maak zichtbaar wat die veranderingen zijn.
5. Geef aan waar de monetaire baten neerslaan.
6. Breng de maatschappelijke baten in beeld van de situatie na invoering van de omgevingswet en geef aan waar die neerslaan.

Aanpak

Het bestuurlijk overleg benoemt één van de bestuurders als bestuurlijk trekker voor dit onderzoek. Voor het onderzoek wordt een begeleidingscommissie opgericht bestaande uit een vertegenwoordiger van alle betrokken partijen uit het bestuursakkoord. In het kader van artikel 2 van de Financiële-verhoudingswet zullen ook de ministeries van Binnenlandse Zaken en Financiën betrokken worden bij dit onderzoek. De begeleidingscommissie rapporteert direct aan het directeurenoverleg. De begeleidingscommissie is gezamenlijk aanspreekbaar op het onderzoeksresultaat en draagt er zorg voor dat het onderzoeksbureau voldoende achtergrondinformatie heeft voor het goed uitvoeren van het onderzoek.

Het onderzoeksbureau kan als achtergrondinformatie gebruik maken van reeds bestaande onderzoeken.

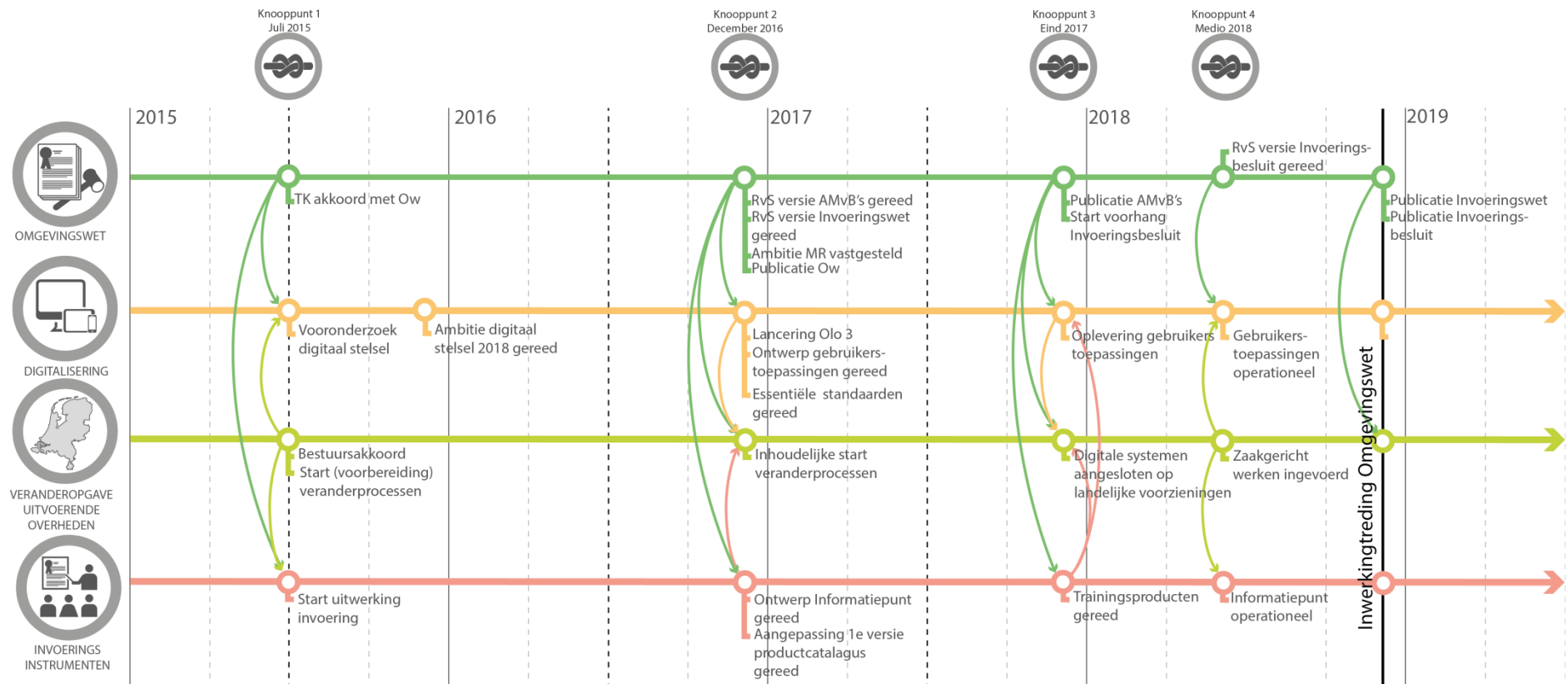
Binnen het ministerie van IenM is budget beschikbaar voor de uitvoering van het onderzoek, in de definitieve onderzoeksopzet zullen afspraken worden gemaakt over de betaling van het onderzoek.

Planning

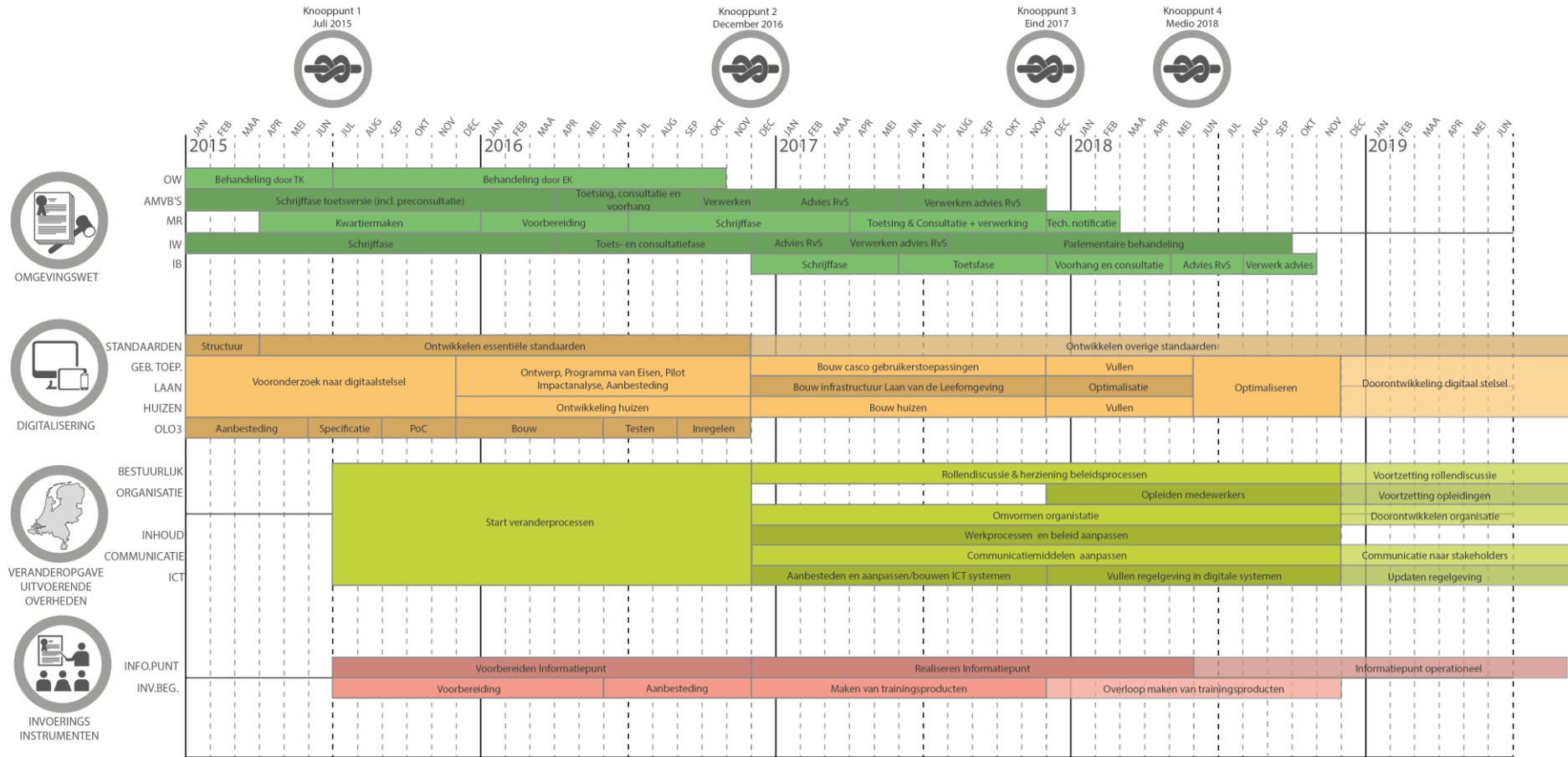
Het onderzoek wordt uiterlijk december 2015 opgeleverd. Hierdoor kunnen, rekening houdend met de Rijksbegrotingssystematiek, resultaten van het onderzoek en afspraken hierover worden ingebracht voor de begroting 2017.

E. Bijlagen Planning

PLANNING KNOOPPUNTEN IMPLEMENTATIE OMGEVINGSWET

PLANNING WERKSTROMEN IMPLEMENTATIE OMGEVINGSWET

Werkspoor	Activiteiten/beschrijving	Afhankelijk van	Doorlooptijd
Bestuurlijk	<ul style="list-style-type: none"> - Bestuur op hoogte van wetgeving & benodigde verandering - Cultuurverandering - Rollendiscussie - Herzien beleidsprocessen - Reservering in begroting - Gewijzigd bestuurlijk samenwerkingsproces 	Knoop 2: <ul style="list-style-type: none"> - Wetsvoorstel (TK behandeling afgerond) - AMvB's (RvS versie) - Invoeringswet (RvS versie) - Essentiële standaarden 	2 - 3 jaar Kan gedeeltelijk doorlopen na inwerkingtreding
Organisatie	<ul style="list-style-type: none"> - Trainen / opleiden van medewerkers kennis en vaardigheden (inhoudelijk) - Trainen / opleiden van medewerkers houding en gedrag 	Knoop 3: <ul style="list-style-type: none"> - Wetsvoorstel (publicatie) - AMvB's (publicatie) - Invoeringswet (TK versie) - Invoeringsbesluit (voorhangversie) - Trainingsproducten 	1-2 jaar Kan gedeeltelijk doorlopen na inwerkingtreding
	<ul style="list-style-type: none"> - Organisatie omvormen / aanpassen - Omscholen van medewerkers - Samenwerkingsafspraken met andere overheden maken - Omgevingsmanagement vormgeven 	Knoop 2: <ul style="list-style-type: none"> - Wetsvoorstel (TK behandeling afgerond) - AMvB's (RvS versie) - Invoeringswet (RvS versie) - Ontwerp digitale voorzieningen - Ontwerp van informatiepunt - Aangepaste productencatalogus invoering 	2 jaar Kan gedeeltelijk doorlopen na inwerkingtreding
Inhoud	<ul style="list-style-type: none"> - Essentiële werkprocessen aanpassen (bv kaders en handreikingen) - Verordeningen / leggers aanpassen - Beleid aanpassen (omgevingsvisie en –plan) - Inhoudelijke afstemming en inrichten van de keten over vergunningen en algemene regels achter één loket 	Knoop 2: <ul style="list-style-type: none"> - Wetsvoorstel (TK behandeling afgerond) - AMvB's (RvS versie) - Invoeringswet (RvS versie) - Ontwerp digitale voorzieningen - Ontwerp van informatiepunt - Essentiële standaarden 	2 jaar Maar tenminste 1 jaar na publicatie ministeriële regelingen

Werkspoor	Activiteiten/beschrijving	Afhankelijk van	Doorlooptijd
Communicatie	<ul style="list-style-type: none"> - Website, brochures en andere communicatiemiddelen aanpassen - Interne communicatie - Organiseren workshops met stakeholders / omgevingsmanagement - Stimuleren eigen verantwoordelijkheid burger/bedrijfsleven - Bepaling verschuiving dialoog omgeving naar initiatiefnemer 	Knoop 2: <ul style="list-style-type: none"> - Wetsvoorstel (TK behandeling afgerond) - AMvB's (RvS versie) - Invoeringswet (RvS versie) - Ontwerp digitale voorzieningen - Ontwerp van informatiepunt - Essentiële standaarden - Aangepaste productencatalogus invoering 	2 jaar Vanaf publicatie alle wet- en regelgeving is nog ten minste 1 jaar nodig, maar geen randvoorwaarde voor inwerkingtreding
ICT	<i>Invalshoeken: rollen (1) toeleverancier van informatie; (2) eigensystemen aansluiten op landelijke voorzieningen; (3) afstemming in de keten; (4) aanpassing 'eigen' systemen</i> <ul style="list-style-type: none"> - Basisdata op orde - Aanbestedingen t.b.v. interne systemen - Bouwen/aansluiten interne systemen - Testen - Trainen - Invoering zaakgerecht werken - Informatiebeveiliging 	Knoop 2 <ul style="list-style-type: none"> - Wetsvoorstel (TK behandeling afgerond) - AMvB's (RvS versie) - Invoeringswet (RvS versie) - Ontwerp digitale voorzieningen - Ontwerp van informatiepunt - Essentiële standaarden 	2-3 jaar Waarbij het uitgangspunt dat voor wijzigingen in regelgeving minimaal één jaar nodig is om te digitaliseren

